Anul XXXII. Orăştie, la 12 Ianuarie 1933. Preţul cu Foaia Interesantă 3 Lei Nr. 3

LIBERTATEA

FOAIE PENTRU POPOR
Director: Pr. IOAN MOŢA

PREŢUL DE ABONAMENT: Pe 1 an 120 lei; pe 1/2 60 lei; pe 1/4 30

Redacţia şi Administraţia: ORĂŞTIE (jud. Hunedoarei)

APARE JOIA
Redactor resp.: Dr. ION L. MOŢA

Mare învolburare în viaţa politică la Bucureşti.

Incordare între guvern şi M. S. Regele.

Guvernul, vătămat de doi slujbaşi supuşi lui, anume de 2 ofiţeri, vrând să-i iniţieze, M. S. Regele a apărat pe ofiţeri, prin ce guvernul simţindu-se greu lovit în voza sa, vrea să plece.

Ziua de Boboteează şi mai ales cea de Sfântul Ioan, a fost o zi de răsunătoare şi neaşteptate veşti şi întâmplări politice în Bucureşti, şi îndată în toată ţara:

Chiar în ziua Botezului Domnului, Ministrul de Interne d. Ion Mihalache, şi-a înaintat Regelui cererea de a fi descărcat de sarcina de Ministru. Iar d. Iuliu Maniu Ministru Preşedinte, aflând despre aceasta şi că de ce Mihalache şi-a cerut descărcarea, a vestit că stă cu totul de partea lui Mihalache! De va fi lăsat să plece el, Mihalache, pleacă şi d. Maniu, ba tot guvernul!

Dl Valda aflând dela Cluj despre cele întâmplate, a dat şi d-sa de ştire prin telefon la Bucureşti, că e şi d-sa cu totul de o părere cu Mihalache şi Maniu şi cu guvernul!

Dl Titulescu Ministrul de Externe al Ţării, aflându-se de sărbători la St. Moritz, în Elveţia, ca să odihnească şi să-şi mai vadă de sănătate, — a fost înştiinţat prin telefon despre cele petrecute, şi a fost chemat acasă! *Dsa a răspuns tot guvernul, — şi-i roagă să nu-i scurteze concediul ce are pentru îngrijirea sănătăţii. — Intr'aceea însă dela Curtea Regală i-s'a cerut, să vie îndată acasă!* Şi a trebuit să plece, ca la Incurcată mare, unde d-sa poate fi de ceva folos.

Iată, pe scurt şi fără părtinire, povestea nu prea frumoasă a acestor întâmplări ce tulbură iarăşi o ţară întreagă:

Noi am scris în numărul trecut, că sub guvernul d-lui Iorga „la dorinţa de sus" (adecă la dorinţa M. S. Regelui) au fost puşi Generali din Armată în fruntea Posteloor şi a Trenurilor, — iar guvernul d-lui Maniu a aflat că aceştia nu-s la locul lor acolo, şi *i-a schimbat*, trimiţându-i napoi în Armată, unde pot fi de cel mai mare folos, pentru aceasta fiind crescuţi şi pregătiţi, — iar la Poste şi la trenuri, numind oameni crescuţi pentru acestea.

Lucrul se vede că nu i-a plăcut M. S. Regelui... Şi de aci o Incordare între Coroană şi guvern.

Şi fiindcă se zvonise, că guvernul nu se opreşte cu schimbarea la Poştă şi Căile Ferate, ci vrea se înlocuiască pe încă 2 ofiţeri puşi unul în capul Poliţiei din Bucureşti, altul capul Jandarmeriei, tot la dorinţa M. S. Regelui — aceşti 2 ofiţeri, anume Colonelul Marinescu dela Poliţia de Bucureşti şi Generalul Dumitrescu dela Jandarmerie, ca la sfatul sau încurajarea cuiva, *au adresat câte-o Scrisoare de Anul-Nou* câtre cei de sub mâna lor, în care — au *dat câte-o Impunsătură bună guvernului!*

Unul din ei, Colonelul Marinescu dela Poliţia capitalei, după ce le-a dorit „An-nou fericit" poliţiştilor săi, a încheiat zicând:

„Iar eu sunt şi rămân Prefect al Poliţiei Capitalei, numit prin Decret Regal (scrisoare de-a Regelui) şi numai prin Decret Regal pot fi înlocuit!"

Asta ca şi cum ar face câtră guvern un bobârnac şi i-ar zice: Nu-mi pasă de voi! Eu sunt aici numit din voinţa Regelui! Nu voi mă puteţi mişca de aci!...

Celalalt, Generalul Dumitrescu, (care e *tatăl d-lui Puiu Dumitrescu, secretarul personal al M. S. Regelui*, adecă omul ce stă foarte aproape de Rege Implinindu-i Regelui tot felul de servicii pe care nu vrea să şi-le facă prin alţii), acesta, Generalul, încrezut şi mai mult în faptul că e cine e, — a adresat şi dânsul o urare de Anul-Nou câtre toată Jandarmeria din ţară, în care le mulţumeşte pentru felul cum şi-au Implinit datoria în anul trecut, — *„cu toate lipsurile materiale ce vi-au stat în cale, şi pe care (inchee d-sa urarea) cu toată stăruinţa mea, nu vi le-am putut înlătura!..."*

Asta avea a se înţelege aşa: Eu, Inspectorul-comandant al vostru, m'am luptat destul ca să vă Iniţiator nevoile cu cari vă luptaţi, *dar pe lângă toată stăruinţa mea* — acolo unde îi era locul să se facă, adecă *pe lângă guvern*, — nu vi le-am putut ajura!

Sau: Dacă suferiţi, nu suferiţi pentru vina mea, ci pentru a guvernului...

Aceste două urări de Anul nou, date de doi slujbaşi, cari sunt supuşi guvernului şi anume Ministerului de Interne, de care se ţin şi atârnă, şi sub a cărui poruncă şi îndrumare stau, — erau, aşa spune guvernul, două vătămări grele aduse Ministrului de Interne ca şi Intreguiui guvern. Ele au fost ca mici *răsvrătiri* şi ataţări la răsvrătire împotriva capului slujbei lor!

De aci toată învolburarea.

Incă Joi 5 Ianuarie (umblarea cu Crucea) d. Mihalache întâmpinând pe Rege în gară, căci M. S. venea la Bucureşti pentru ziua Bobotezei, — l'a rugat să-i primească azi pe puţin timp. Regele i-a pus îndată ora de primire pe 3½ după masă.

La acea primire d. Mihalache a arătat Regelui, că „urările" de Anul-nou a celor doi ofiţeri supuşi Ministrului de Interne şi atârnând de el, sunt jignitoare şi vătămătoare vazei de care Ministrul are nevoie. Sunt porniri de nedisciplină, de nesupunere. D-sa roagă pe Rege să Iniţiature pe cei doi ofiţeri din slujbele ce le ţin.

M. S. Regele a răspuns, că i se cere par'că prea repede după Inlocuirea celorlalţi doi ofiţeri, Generalii dela Poştă şi Căile Ferate, ca să Iniţiature şi pe aceştia doi.

Şi M. S. Regele şi-a arătat nedumerirea (sau chiar neplăcerea) că după Iniţiaturea acelor doi, lucrul a fost tăiţuit în gura lumii ca o „biruinţă" a Iniţiului Ministru (d. Maniu) asupra voinţei Lui, (a Regelui) şi s'a făcut vorbă neobişnuit de multă şi strigătoare, prin foi şi alt-fel, asupra acestor schimbări. De aceea de data asta îi stătuieşte pe d. Mihalache să se mai gândească şi răsgândească, asupra cererii ce o face!..,

(Asta insemna: Nu te supăra aşa de repede... Mai stai şi te gândeşte, căci eu nu te socot aşa de „vătămat" prin acele urări ale celor 2 ofiţeri...)

Mihalache s'a retras şi s'a dus la d. Maniu şi i-a arătat cum a umblat la Rege şi cum Regele se vede că n'are de gând să-l apere, ci apără pe cei 2 ofiţeri...

Dl Maniu a spus că e cu totul de părerea lui Mihalache, şi stă lângă el...

Şi zvoană mare s'a făcut în tot oraşul, de Incordarea ce s'a iscat între guvern şi Rege!

Dl Maniu a conchemat Comitetul conducător al Partidului, pentru a-i afla părerea şi a şti cum să păşească mai departe.

Mâne-zi, Vineri, în ziua Botezului Domnului, Regele avea în planul său, ca la ora 1 d. a. să plece la Sinaia, acolo fiindu-i pregătite toate pentru sărbarea sfintelor sărbători.

Dar d. Mihalache i-a cerut ca, nainte de a pleca din Bucureşti, să-l primească de nou şi să-i dee răspuns la cele cerute: Că va schimba pe cei doi ofiţeri dela locurile lor, sau nu?

Regele şi-a amânat plecarea şi a primit pe Ministru, dar i-a spus că are părerea de rău *a nu-i* putea Implini cererea!..

D. Mihalache s'a Intors, a arătat celorlalţi Miniştri ce i-a spus Regele, — şi toţi au zis: Stăm laolaltă. Dar cuvântul din urmă nu-l zicem încă azi, până Luni, când poate fi acasă şi Titulescu şi Mihai Popovici, cari erau afară din ţară.

Duminecă s'a adunat şi Co-

mitetul conducător al Partidului. I-s'a arătat ce s'a întâmplat. Dar şi aci a rămas aşa, ca hotărâtorea să nu se lee până vin şi celalalţi Ministri.

Membri Partidului se frământau, căci nu se putea vedea, cum s'ar ieşi şi cu faţa curată şi fără prăbuşire din încurcătura asta?

Zvonuri peste zvonuri zburau dela om la om. Se spunea că guvernul acesta retrăgându-se, cine va urma? Unii spuneau: Tot un guvern naţional-ţărănesc cu căţiva Miniştri noi! Ceealaltă lume zicea: Nu! Alt guvern, din alt partid! Şi anume numai partidul *liberal* cu d. Duca în frunte poate veni!

Teama de venirea liberalilor la guvern, a făcut pe mulţi să stee puţin pe gânduri şi să caute forma sub care s'ar putea, ca tot partidul naţional-ţărănesc să rămână la putere.

— Intr'aceea d. Titulescu se apropia de Brasov, venind din străinătate. — Indată au fost trimişi în calea lui la Braşov Subsecretarii de Stat Armand Călinescu şi Savel Rădulescu, ca să-i ducă ştiri din partea soţilor săi Miniştri, a dlui Maniu, că în ce fel s'au petrecut lucrurile şi cari sunt părerile lor.

Dl Titulescu a stat de vorbă cu ei pe rând, apoi cu d. Mihai Popovici.

In gară la Sinaia îl aştepta pe d. Titulescu Secretarul personal al Regelui Puiu Dumitrescu, care l-a condus pe d. Titulescu la casa lui *Tabacovicii*, slălp al Băncii Marmarosch-Blank, care se vede că e tot foarte bine văzut la Curte, sfetnic din lăuntru...

La ora 4 d. a. Regele a primit pe Titulescu şi au chibzuit împreună până la 7 seara.

In aceeaşi zi, Luni, comitetul conducător al Partidului naţional-ţărănesc s'a întrunit în Bucureşti, să vadă ce şi cum?

In această adunare s'au ridicat şi unele păreri, că — d. Mahalache prea s'a grăbit cu demisia, aducând guvernul şi partidul în încurcătura de azi.

La asta d. Mihalache a răspuns, că dânsul se simte jignit prin ţinuta celor doi slujbaşi de sub mâna sa, şi fiind-că la locul cel înalt nu i se face dreptate, d-sa va pleca din guvern, — dar nu aşteaptă ca tot guvernul să-i urmeze, nici partidul. Dânsul se retrage dar va sprijini guvernul în formaţiunea lui viitoare.

— Seara, d. Titulescu voia să plece la Bucureşti, dar a fost poftit de Rege la sine, şi a stat aci iarăşi până la miezul nopţii. Aşa a putut pleca la Bucureşti numai Marţi dimineaţa.

Ajuns în Bucureşti, d. Titulescu a avut consfătuiri cu Miniştrii, şi se spune că a dus cu sine planul, după care ar putea fi împăcaţi nemulţumiţii aşa fel, ca nici o parte să nu se mai simtă jignită sau „învinsă". Formula ar fi: „Să împărţim paguba 'n două"... Colonelului Marinescu dela Poliţie să-i se dee drumul sub o formă oarecare domolită; i-se va da un „concediu" pe timp nehotărât dela slujba sa, având a fi înlocuit de un alt Prefect, pe care-l va dori guvernul. — In schimb Generalul Dumitrescu dela Jandarmerie, care nici n'a fost aşa de nesocotit în ce a „urat" de Anul-nou, să fie lăsat încă la locul său, — fiind el tatăl lui Puiu Dumitrescu Secretarul Regelui. In acest fel, d. Maniu şi guvernul său, ar fi înlăturat din slujbele lor pe 3 din 4 oameni numiţi acolo la dorinţa Regelui. Din ştiri şi M. S. Regele va înţelege destul de limpede, că astfel de numiri, făcute peste capul guvernului, fiindu-i acestuia neplăcute, — să nu le mai ceară în viitor.

Şi — să se sfârşească încordarea aci!

Căci ţara are dureri de cap mult mai mari ca acestea! Are nevoile colo afară, cu creditorii străini, dela cari să zmulgă învoirea de scăzut datoria şi de uşurat ratele şi cametele...

— Nu se ştie dacă d. Maniu va primi această propunere mijlocitoare de împăcare.

Usa face totul atârnător dela voinţa conducerii partidului. Că i-s'a cerut de membrii să concheme Comitetul cel mare, cu solii din ţară. Că mulţi membri cred că prea s'a dat luare aminte mare, unui lucru, care putea fi deslegat cu mai puţin zgomot, între guvern şi rege.

— Dl Maniu a conchemat *Comitetul Executiv* (cel mare) al Partidului pe Mercuri la Bucureşti. La acela ia parte şi d. Vaida. Şi acela se crede că va spune: *Pace voua!* Ţara are alte nevoi prea mari, decât ca pentru o vorbă ţanţoşă a unui ofiţer, să răsturnăm guvern şi, poate să răscolim ţara de nou prin noi alegeri, de cari se scoală omului cuminte păru 'n cap!

— Dl Titulescu s'a arătat năcăjit de volbura asta ce s'a ridicat la Bucureşti, pe când d-sa pregătea lucrări de seamă la Conferinţele ce se vor ţinea în curând la Liga Naţiunilor. Era pe calea cea bună, când fu silit a opri totul pe loc.

Acum cearcă împăcarea lucrului, care dacă nu va reuşi, — intră celelalte încercări dorite de Rege:

Să caute el, Titulescu, a face un guvern tot cu Naţional-ţărăniştii.

Dacă aceştia nu vor vrea, să cerce a face un guvern de *„concentrare"* (de adunare la un loc a mai multor partide). — Iar dacă nici asta nu reuşeşte, — se va da puterea partidului liberal al d-lui Duca, să facă un guvern din oamenii partidului său.

Atunci ar urma — risipirea parlamentului de azi şi — *alegeri noi!*

Ut! Alegeri noi?!! Cu o nouă aruncare în foc a sute de milioane de ale Statului, şi încă pe atâtea de ale luptătorilor pentru deputăţie! O adâncire a sărăciei de azi cu încă pe-atâta!

Ar fi un joc prea crud cu pacea şi bunurile ţării, pentru câteva mândrii rănite, cari puteau fi, doar, şi alt fel netezite.

Mai nou se vesteşte că dl Titulescu e foarte năcăjit că — nu poate face pacea dorită şi de trebuinţă ţării.

Intr'o zi două, în cursul acestei săptămâni, se va şti ce s'a ales de marea învolburare.

Noi vom da îndată de ştire cetitorilor nostri.

Glasuri din popor.

Răspunsuri la pricina cea mare.

Dle Redactor! Noi mai mulţi agricultori de pe Valea Murăşului, suntem de părere, că Argetoianu, când a adus Legea conversiunii aşa cum a adus'o, a făcut întocmai ca nebunul care aruncă o piatră în fântână şi zece înţelepţi n'o mai pot scoate!... Că de când fu adusă acea lege, noi toţi, şi plugari şi neplugari, orbecăm ca prin o ceaţă groasă, prin care ne-am perdut cărările. Acea lege a adus întâi pagubă Statului, că a făcut pe oameni să nu mai plăteasă nici cât pot, nici băncilor, dar nici statului. S'a udus apoi în vânt veniţele mari ale Statului care le avea din dările pe cari le plăteau regulat Băncile cele multe; acum poliţele (cambiile) nu se mai renosesc, tot spre paguba mare a veniţelor statului, nici limbrele cele multe pe proteste, nici pe pârile cele multe, cari acum şi ele stau pe loc. Acestea toate fac zdravăn număr de milioane, ba miliarde, perdute de Stat!

S'a stricat apoi buna înţelegere dintre oameni, cari pân'aci se ajutau unii pe alţii, — acum nimic. Nimeni nu mai crede nimănui! S'a vârît urâ sălbatecă între oameni ce-şi erau unii altora buni: azi împrumutătorul când se înţălneşte cu cel împrumutat, adecă ajutat de el, se uită unul la altul cu fiarele sălbatice... Din mii de oameni de omenie, cari fiind datori, erau chiar mulţumitori celor ce li-au venit în ajutor împrumutându-i, a făcut — hoţ de drumul mare, care ştie că ţi-a luat banii, dar nu vrea să ţi-i mai dee!

O fi vrut el Argetoianu să facă o „uşurare" plugarilor, dar a făcut'o fără cap, mai mult stricând, decât folosind.

Asta s'o ştie cei chemaţi şi să *îndrepteze* lucrul, aşa ca să fie lărg bine, scoţând şi ura şi neîncrederea dintre oameni!

Mai mulţi cetitori.

Partos (Alba) 4 Ian. 1933.

Domnule Redactor! Fie conversiune, dacă are cine-i purta sarcinele, dar eu am fost 15 ani slugă (servitor) şi apoi 15 ani la armată şi am strâns şi ca slugă şi ca soldat, bănuţ lângă bănuţ, trăgându-mi dela gură, lipsindu-mă de orice plăceri, căci mă gândeam la viitorul meu de om sărac, şi am adunat în atâta vreme, cu sudoare sărată, 50.000 Lei, şi i-am pus în bancă, — şi numite cu vre-o câţiva ani i-am împrumutat la un Român harnic, Seliştean, care şi-a cumpărat pe ei moşie, şi el azi are, cu banii mei, moşie peste 10 jughere, iar eu abia am 3 jugere, — şi venind legea conversiunii, el nu vrea să-mi mai dee banii!

Asta-i „lege"? e „dreptate"?

Legea asta cu o mână zideşte cu alta prăbuşeşte!

Azi eu sunt om bătrân de 70 de ani, şi copiii sunt nemulţămiţi de mine decând ştiu, că nu le mai pot da averea ce o câştigasem pentru ei. — Cela cu banii mei, are şură şi grajd frumos, iar eu pot pleca la cerşit! — Asta-i lege?

Să-şi tragă domnii bine seama ce legi fac, nu ucigătoare şi jefuitoare, — ci *ajutătoare* locuitorilor, iar legea conversiunii, cât ajută, mai mult strică!

Simion Haţiegan
vechiu abonat al „Libertăţii".

Sighet, 4 Ian. 1933.

Domnule Redactor! Noi nu suntem nici de părere că Statul să lee asupra sa sarcinile datorilor. Noi nu voim ca bugetul ţării să se îngreuneze pentru noi plugarii. Că aşa Băncile cari au sărăcit pe datoraşii lor, vor sărăci şi pe plătitorii de dări. Ci zicem:

Noi am împrumutat, noi să plătim! Dar *Cametele să ni se revizuiască*, scoţându-se din datoria ce mai avem de plătit! Aci au greşit ele, luându-ne camete prea mari, *acă să se lapăşească!* Iar ce-o rămânea, să plătim cinstit, cel cu datorie mică, în vreme scurtă, cei cu mare, în vreme mai aşteptată, — dar cu rânduială.

Aşa credem că e drept.

G. Codrea.

(Alte scrisori vor urma)

Un sfat

Unde să ne ducem banii spre păstrare?

Din multele întâmplări ce se vestesc prin foi, reese tot mai limpede, că falurile şi chiar omorurile vor spori în chip îngrijitor, în aceste vremuri, cât băncile sunt închise. Ai vândut un bou, o vacă, o pereche de cai, un pământ, o casă, — lumea ştie că ai luat banii, şi tâlharii îşi pun ochii pe tine şi pe casa ta. Până erau băncile, duceai acolo şi aveai pace. Toată lumea nu ţinea banii la sine.

Până să vie iară vremi de pace pentru bănci, — iacă ce sfat dăm noi cetitorilor noştri:

Statul are o Bancă mare, de care lumea de jos nu prea ştie. Anume: *fiecare Oficiu Postal*, este în acelaşi timp şi Agentura (cancelaria) încredinţată a *Băncii* celei mari zise: *„Casa Generală de Economii"* care e a Statului şi Statul chezăşueşte pentru ea.

Aci poţi depune banii ca la ori ce Bancă. Primeşti „Libret" de depunere.

Lumea nu s'a prea îmbulzit la această Bancă la poştă, pentru-că dă camătă puţină după banii ce-i duc la ea spre păstrare, cam 4%, (patru la sută). Şi când vrei să scoţi banii, mu-ţi dă dintr'odată sume mari (că nu ţine banii aci la ispostă grămadă), — ci îţi dă numai 2000 de Lei la o cerere. Celalalţi pe rând, pe cum îi înşiinţezi înainte şi după cum e legea et. Dar *şi-i dă!*

Până la închiderea Băncilor, la această Bancă dela Poştă, abia se aflau sume mici, aproape neînsemnate. Azi a ajuns şi ea de are *miliarde!* Oamenii înţeleţători, se mulţumesc şi cu cametele puţine ce le primesc, dar îşi ştiu banii la loc asigurat.

— Tot aşa a deschis şi Banca Naţională primire" de depuneri. Dar „Banca Naţională" găseşti abia una într'un judeţ, sau nici una. Pe când Poştă găseşti şi în sate mai mari.

Cei ce nu vor să fie călcaţi de tâlhari, când au vândut ceva şi au luat ceva bani, — ducă-i aci, că-s la loc sigur.

Cereţi informaţii (lămuriri) la oricare Oficiu postal.

In legătură cu statuia din Bucureşti a lui M. Viteazul.

Ziarul „Viitorul" publică un articol în care arată în legătură cu schimbările ce se fac în Bucureşti în piaţa Universităţii, că statuia lui Mihai Viteazul din acea piaţă, trebue schimbată cu o altă statue a lui Mihai, mai mare, mai măreaţă, cea de acum fiind prea mică faţă de însemnătatea marelui Voevod român.

Gândul e frumos. Noi propunem ca statuia de azi a lui Mihai care, cu toate că e mică, este însă frumoasă, *să fie adusă în cetatea Alba Iuliei*, atunci când va fi înlocuită cu cea nouă în Bucureşti.

Ori-cum, dar Alba-Iulia nu mai poate rămâne multă vreme fără statuile lui Mihai şi a Regelui Ferdinand.

Primăria din Alba-Iulia s'a gândit la aceasta?

Japonezi — ordocşi!

Japonezii sunt — ca aproape toţi locuitorii din Asia — budhişti, adică se închină zeului Budha, iar nu lui Isus şi Dumnezeului creştin. Iaţă însă că puterea creştinismului începe a străbate şi în inima japonezilor. In vremea din urmă s'a înfiinţat şi o Mitropolie creştină ortodoxă a japonezilor, având ca Mitropolit pe I. P. S. S. Serghie, de neam japonez. Toţi preoţii sunt de sânge japonez. Ei au ridicat în Tokio, capitala Japoniei o catedrală metropolitană ortodoxă. Deocamdată biserica creştină ortodoxă japoneză are 70.000 credincioşi cari sporesc într'una.

Din alte ţări.

In Franţa

deficitul (perderea) bugetului pe anul 1932, e de 10 miliarde franci. (Cu atât s'a strâns din dări mai puţin decât se socotise). Guvernul ia tot felul de măsuri de crutare pentru anul de faţă.

In Rusia

e ferbere mare în tot poporul, căci guvernul împarte hrane numai cu „cartelă", ca în vreme de războiu, şi acum a scăzut iarăşi porţia ce se dă, încât lumea sufere de foame cu cât capătă.

NOUTĂŢI

Regele Alexandru al Jugoslaviei, cu Regina Mărioara vor veni zilele astea la Bucureşti, ca oaspeţi, pe câteva zile, a Familiei noastre Regale. Be'o li având şi ali scop şi ali îăic această vizită.

Producţia „Pantarei" noastre ţărăneşti, dată în seara de Boboteză, a fost îmbucurător de reuşită. Piesa dlui N. Cioţu „Revoluţia lui Iancu şi moartea tragică a acestuia" a scos la iveală multe scene şi întâmplări cât eroice, cât mişcătoare, din viaţa scumpului nostru erou, — şi a fost jucată cu destul succes de ţăranii cari au primit rolurile. Având în vedere tema grea, rolurile grele şi diletanţii ţărani, lumea privitoare a fost mulţumită de producţie. Sala plină până la cei din urmă loc. Frunţile îndoioşate de tragedia lui Iancu, s'au descreţit prin jucarea unei comedii de mult haz. A urmat joc până în zi, luând parte mulţime mare de tineret, încât abia-i cuprindea sala mare a „Centralului".

In Cadrilater au intrat în noaptea de Boboteză două bande (cete răufăcătoare) de comitagii bulgari, prinzând pe un pădurar şi pe 2 ciobani şi jăfuindu-i.

Mare nenorocire de Cale Ferată s'a petrecut Marţi dimineaţa în apropiere de Gara de Nord a Bucureştilor, — care a zdrobit un tren, *a omorît 7 oameni nevinovaţi şi a rănit greu pe 50.* — Trista lor poveste e următoarea:

Dinspre Craiova venea un tren de persoane, cu care se întorceau la slujbă mulţi slujitori de-ai Căilor Ferate, de-ai Poştei şi lucrători de tot felul cari vin la Atelierele C. F. R. „Griviţa". Trenul avuse ceva întârziere pe linie, din pricina zăpezii, totuşi putea intra în Gara de Nord în pace, dacă oarecari lucrători de pe el şi-ar fi dat pace.

Dar lucrătorii, prea îndrăzneţi, au mai făcut aşa, că apropiindu-se de Atelierele unde ei lucrează, au frânat vagonul din urmă, împiedecând trenul, ca mergând mai încet, ei să se coboare şi să meargă la Ateliere, fără a mai fi intrat în Gara de Nord, de unde ar avea de venit napoi pe jos vre-un sfert bun de ceas.

Aşa se vede că au făcut şi acum, mai ales că le era groază de drum, fiindcă ninsese puternic.

Asta le-a fost peirea: frânând ei, trenul şi-a încetinit mersul (de silă, nu cu voia), — şi în vremea asta Acceleratul ce venea tot dinspre Craiova, s'a apropiat şi cum ninsese iare, nu vedea nainte mai nimic, — şi s'a izbit cu toată puterea în trenul de naintea lui! Un vagon de clasa a 3-a cu câţitori a fost sfărâmat ca gâscaca unui ou, şi cei din el, — vai de sleasna norocului lor. Au rămas morţi pe loc 8 inşi, mai toţi de pe la Calea Ferată şi Poştă, între ei o biată femee cu copilul în braţe, omorîţi amândoi! Apoi vre-o 50 de răniţi. Era dimineaţa la 6, pe ger şi întunerec. Până le-au venit cele dintâi ajutoare, a trecut jumătate de clas. In acest timp nenorociţii au zăcut cu mâini, cu picioare sau coaste rupte, sub sfărâmăturile vagoanelor, gemând şi urlând de durerI.

Iarna — n'au mâncat'o lupii, ci par'că ea are de gând să i mânce pe ei, — aşa căzu peste noi de-o dată. Intr'o zi, cu toată puterea ei. De Anul-nou şi de Botezul Domnului avurăm încă zile de primăvară, — dar Duminecă după Botez începu a ninge dintr'una voiniceşte şi până seara avurăm iarnă în toată forma. Ninsoarea se vedea că e de cea peste toată ţara! Şi a nins şi Luni şi Luni noaptea, de s'a pus zăpadă zdravănă peste tot, pe case, pe câmpuri, pe şesuri şi pe munţi.

Ştirile ce vin din ţară adeveresc, că în Moldova, cea mai apropiată de Rusia, mama iernilor grozave, e şi pe acolo iarnă ruseasc'ă! Pe linia Ploeşti—Ţăndarei—Feteşti, trenurile au încetat a mai merge din pricina zăpezii groase aşezate pe linie! — Au rămas înzăpezite pe linie afară în câmp, ne-mai putând mişca, trenul rapid ce merge dela Bucureşti la Constanţa, apoi tot aşa a păţit cel ce venea dela Cernăuţi la Bucureşti! Numai mergând locomotive cu plug de desfundat liniile, le-au mai putut deschide drumul. Tot aşa pe liniile Galaţi—Tecuci, Focşani—Mărăşeşti, Tecuci—Bârlad, şi altele în Moldova, trenurile au încetat a merge, oprite de nămeţii grămădiţi pe linie.

Iar în Basarabia, fiind ea mai aprope de Rusia, e şi mai aspră iarna. Dela Cetatea Albă se vesteşte, că între staţiile Cantemir—Gulevcea, între nişte dealuri, s'au adunat nămeţi de zăpadă de 10 metri de înalţi în calea trenului. Doar să-i iee aeroplanele să-l zboare peste nămeţi, altfel nici un tren nu poate trece poate o săptămână întreagă.

Se vede că se apropie Boboteaza cea veche românească, — despre care se ştie că vine cu iarnă, nu glumă.

Radio-ul e mai tare decât puterea Statului? In Berlin comuniştii au înfiinţat un post ascuns de radio (trimitere de cântări şi vorbe pe valurile aerului, de unde apoi lumea întreagă le aude cu ajutorul maşinilor, aparatelor de ascultat). Şi dela acel post fac propagandă mare comunistă şi ruseasc ce le place lor, căci până acuma poliţia nu i-a putut descoperi şi opri. Ba chiar ziarele scriu, că puterea acestui post de radio e aşa de mare şi atâme potrivită, încât lubură şi împiedecă buna şi liniştita ascultare a celorlalte posturi de radio.

Cine ştie când i-o găsi şi dacă-i va găsi vreodată poliţia. Până atunci ei, comuniştii, îşi bat joc, în inima Berlinului, de puterea Statului şi fac propagandă revoluţionară.

Radio să fie oare mai puternic decât puterea Statului şi a poliţiei?

S'au acăţat de tren, spre răul lor. Niscai lucrători în pădure, lucrând în staţia lustelec de lângă Simleul-Silvaniei (jud. Sălaj), s'au acăţat şi vagonetul lor, care se potrivea pe liniile căii ferate, de vagonul din urmă a unui tren mixt. Trenul plecând, i-a luat şi pe ei. Erau 4 lucrători, cari apa credeau să ajungă mai repede la locul lor de lucru. Dar abia au mers vre-o 5 kilometri, şi pe urma scuturăturii, căzând un cuţinet (ceva surub lucezator) dela o osie a vagonului, acesta a sărit din şine, s'a răsturnat şi a prins sub el pe sărmanii lucrători. Unul a fost rănit greu de moarte, celalalţi mai uşor.

Iarăşi va fi bere în America. Parlamentul american a votat o lege prin care, după ani de zile de oprire a vânzării beuturilor în America, se îngăduie iarăşi vânzarea şi băutul berii. Se spune însă că Preşedintele Americei, Hoover, va respinge legea, prin care lucru ea va fi din nou adusă în faţa Parlamentului care dacă o voteazâ cu ½ plăţi din numărul deputaţilor, abea atunci va fi adusă la îndeplinire.

Răspuns multora.

Mai mulţi cetitori ne cer să le trimitem foile, că ne vor plăti ma târziu.

Rugăm pe toţi să afle, că:

NU PUTEM

trimite foile pe aşteptare nimănui. Nu că nu am vrea, dar nu putem! Căci nici nouă nu ne dă azi nimeni nimic pe credit. Aţâdată primeam hârtia şi o plăteam peste jumătate de an, acum numai pe bani gata ni se dă. Cerneala aşa, tipografia plătită după fiecare number, credit la bancă nu e.

Iaca de ce: nu putem. Şi iaca de ce: rugăm pe toţi câţi primesc aceste foi, să trimită plata pentru ele îndată pe cât timp pot, pe jumătate de an sau macar pe sfert de an, — dar să trimită, căci altfel oprim mersul lor la toţi câţi nu trimit.

PREŢUL: 120 Lei pe an, 60 Lei pe ½ an, 30 Lei pe 3 luni — deci ***poarte mie,*** *— la care nu e lertat să se mai şi plardă prin dare pe aşteptare (din care jumătate nu se mai plăteşte).*

☛ *Numai numărul cetitor mai merge celor ce n'au trimis bani pe anul de faţă, apoi* **Incetăm trimiterea.**

Venitele statului, au fost

destul de bune în Decembre tr.

Ministerul de Finanţe (cel cu gri)a banilor ţării), arată, că, în vreme ce în anul înaintaş 1931, statul a putut strânge din dări şi alte venite ale sale în luna lui Decembre. numai

1.536.000.581 Lei

adecă ceva peste un Miliard şi jumătate, — pe atunci în luna Decembre 1932, care trecu statul a strâns din dări şi alte venite ale sale:

2.046.452.248 Lei

adecă peste 2 Miliarde Lei, sau cu 25% (cu a 4-ra parte) mai mult decât în Decembre 1931.

Am avea drept să tragem din acest fapt încheerea, că lumea a început a plăti mai bine în dările ce are de plătit, în luna care o arată mai cuminte decât în anul înaintaş. Căci de plata dărilor şi asa nu scăpăm. Cine-şi înţelege rostul, merge de bunăvoie şi le plăteşte.

Această vărsare mai bună de dări în vistieria statului, a dat apoi putinţă guvernului, ca să plătească lefurile (salarele) slujbaşilor ţării şi pe Novembre şi pe Decembre, în preajma sărbătorilor. Tot aşa au fost plătite penziile şi ajutoarele toate.

Prin aceasta îndată s'a simţit o uşurare în viaţa tuturor, căci slujbaşii şi penzionarii ajungând la bani, au plătit unde erau datori prin prăvălii, pe la meseriaşi, au cumpărat cele de lipsă dela ţărani, — şi îndată s'a simţit o învârtire mai bună de bani, şi pe urma ei o uşurare a lipsei celei ce ne apăsa grozav până atunci.

Să dea Dzeu să putem înainta pe drumul acesta al uşurării şi mulţumirii.

Dela fraţii 'nstrăinaţi.

A treia zi de Crăciun, fraţii noştri din parohia Orăşaţ, Bănatul sârbesc, au avut zi de sărbătoare sufleteasca: în aceea zi părintele protopop Traian Oprea (din Vârşeţ) a aşezat în scaunul de paroh al numitei parochii, pe tinerul preot Adam Măran, din Uzdin, — de care poporul de acolo leagă cele mai bune nădejdi, — că vor avea în el şi un păstor sufletesc luminat dar şi un povăţuitor cuminte în cele ce se ţin de alipirea la neamul lor cu al lui limbă, obiceiuri şi cu toate. — Aşa să fie!, şi Dzeu să-i veselească pe urma noului lor păstor.

*

Toţi în Orăşaţi Românii de acolo au avut în ziua de Crăciun o bucurie rară: Reuniunea rom. de cetire şi cântări, a dat o reuşită producţie, cântând foarte bine 3 cântări în cor mixt, — iar Fanfara Reuniunii a cântat din instrumente alte 3 cântări foarte plăcute.

S'a jucat şi o piesă de teatru, cu potrivite învăţături.

Au luat parte Românii din loc, cari însă nu sunt în număr prea mare, fiind comuna mestecată cu mulţi streini, dar au venit şi din comunele vecine, aşa că seara a fost veselă şi plăcută pentru toţi.

Dee Dzeu fraţilor noştri de acolo — din fel Bănatul sârbesc, — multe zile de bucurii sufleteşti, cari să le înălţească inima şi nădejdea în viitorul lor ca neam, ca cinstiţi urmaşi ai vrednicilor lor părinţi şi moşi!

*

(Dăm aceste ştiri după gazeta „Nădejdea" din Vârşeţ, care a ajuns a-şi avea şi ea tipografia ei, care îi asigură în parte şi-i uşurează tipărirea).

SCRISORI

— Din Brad. —

In mijlocul zvârcolirilor zilnice, câteva clipe de înălţare sufletească, sunt ca şi o oază în mijlocul deşerturilor.

Oraşelul Brad, inima Zarandului, în ziua de Boboteaţă a. c., a avut o sărbătoare.

„Asociaţia Corală" din Brad — care, cum l-a zis dl Lungulescu dela „Universul" „poate face faţă şi capitalei ţării" — a aranjat un festival artistic bogat şi de-o reuşită strălucitoare. Piesele religioase se urmau de cele naţionale, populare şi vitejeşti, alcătuind un mănunchi de flori alese, rupte din sufletul neamului românesc. Programul a fost de greutate, iar executarea lui de către puternicul cor din 70 persoane, a fost de o ordine şi preciziune vrednică de toată lauda, datorită deoparte membrilor înţelegători ai acestei „Asociaţii Corale" de alta priceperei şi dibăciei profesorului Gh. Pârvu, îndemnetorul şi diriginţele acestei înţghebări corale.

Dintre soliţii au plăcut foarte mult dna Silvia Fărcaş, care dovedeşte că va fi o cântăreaţă de seamă, dşoara Lenuţa Gheorghiu, cu vocea-i dulce; dl Emil Fugăţă în „Preste deal" şi „Regele munţilor" poem în 5 fragm. a fost la înălţime, în sfârşit dl prof. Radu Moga sculptor, în „Cântecul Prutului" a şcelat prin vocea-i puternică şi rostirea desăvârşită.

Acest cor, — botezat la serbările „Astrei" din Deva la 2—3 Oct. 1932 de „Corul Moţilor", s'a dovedit din toate punctele de vedere, vrednic de bunul renume, ce şi-a câştigat prin vrednicia sa.

— Din Băcia. —

Tinerimea română din comuna Băcia (jud. Hunedoara), cu prilejul sf. sărbători ale Crăciunului, a aranjat a doua seară de Crăciun o frumoasă producţiune teatrală în localul şcoalei primare. S'a declamat poezia: „Sunt Romîncă îndăstoare"; dialogul: „Măţuşa surdă", — piesă poporală: „Dragoste încurcată"; — comediile: „Doi surzi" şi „Când găina cântă" şi „Extrasul ţiganului".

A luat parte popor numeros din comună şi din jur, rămânând încântaţi de reuşita jocului bravilor noştri romînaşi.

Ne-am bucurat de aceasta cu atât mai mult, că la astfel de încercări nici nu ne-am aşteptat, de oare-ce Românii în acest sat sunt numai un mănunchiu faţă de numărul mare al ungurilor care pân'acî nici nu ne luau în samă.

Dar D-zeu iaca ridică neamul nostru şi-l înţăleşte şi acolo unde până aci slăbuţ era. Ungurii nu şi-au ascuns nici de data asta năcazul că văd aci porniri româneşti mult îngăduitoare, ci şi-au arătat firea lor faţă de noi prin batjocuri şi vorbe veninoase.

Românii noştri nu le-au luat în seamă. Ei şi-au văzut de lucrul lor bun şi îşi vor vedea la fel şi în viitor, crescând, înţărându-se şi înălţându-se tot mai sus, acolo unde le e locul şi în această comună.

Ţin, ca pe această cale să aduc căldurosele mulţumiri vrednicului notar Bedea Traian, care neţinând seamă de oboseala priciniită cu instruirea tinerelului, a dat dovadă câţi îi iubeşte pe aceşti tineret şi-i doreşte înaintare şi bun spor. Tot odată mulţumesc d-lui Dr. Petru Groza, fost ministru, pentru binevoitorul sprijin ce l-a dat, dăruind frumoasa sumă de 1000 (una mie) Lei.

Un priitor.

RĂZBOIUL

NU VREA SĂ ADOARMĂ...

Intre Japonia şi China

s'a aprins de nou războiul ce necruţător. Japonia vrea să cuprindă un nou cap de ţară, din Chinade-sus.

Chinezii, revoltaţi de acest pas al japonezilor, se aprind şi strigă din mari adunări şi sfătuiri de frunţaşi, că se vor ridica acum cu toţii, de sus până jos, ca să se apere de o nouă cuntire a ţării lor în folosul japonezilor.

Provincia Iehol, e pe care japonezii o rivnesc şi — şi-o vor lua. Că primejdie de a fi împedecaţi de cineva, nu este. Cei cari ar putea, şi s'ar simţi chemaţi a-i împedeca ar fi — *Rusia.* Căci prin cuprinderea Manciuriei de către japonezi, aceştia s'au apropiat foarte de hotarele Ruseşti, ba au cuprins şi ţinutul pe care Rusia le socotea de ale sale. Şi Rusia condusă de miţeii cari stau azi în frunţea ei, n'a mişcat un degel, pentru-că *nu cutează!* Nu cutează să trimţă nici trei Regimente acolo la hotar, căci pe locul de unde ar pleca Regimentele lor „roşii", îndată s'ar face roşu toţi cerul, — de flacările revoluţiei.

Japonia o ştie asta prea bine, de aceea foloseşte prilejul — şi îndrăzneşte. Căci de Chinezi nu-i pasă. Cu aceştia numai se joacă, până-i bate.

Chiar acum guvernul din Moscova a dat de ştire, că el — nu se mişcă deloc în încăierarea ce a izbucnit între Japonia şi China. Nu că n'ar avea nici un interes (folos) de apărat acolo, ci pentru-că — nu cutează!

Ştirile mai noi spun, că Japonia a cuprins deja provincia Iehol şi s'a tăcut stăpână pe ea!

Armata chineză a cercat să o preasacă pe Japonezi, dar aceştia au trimis asupra Chinezilor zeci de aeroplane cari l'au împroşcat cu bombe şi i-au alungat, căci aceia n'au cu ce se apăra în aer.

Un oraş chinez care se împotrivea, a fost sămănat de sus cu bombe incendiare (aprinzătoare de foc) şi întreg oraşul a fost prefăcut într'o mare de flacări.

Aşa, ficeşte Chinezii pierd tot la ce răvnesc Japonezii.

*

IN SPANIA

sunt tulburări mari, ca o revoluţie. Tulburările le fac *comuniştii* şi leşii în slujba bandei de răsturnători a rânduelilor din stat, care e condusă din ascuns de jidani, pentru a putea astfel trage ei foloase din stările tulburi, ca în Rusia.

Mulţumita

In ajunul Naşteri Domnului Fanfara ţăranilor, din Orăştie a colindat pe la casele româneşti. Din acest prilej a fost cinstită de următorii, cu următoarele sume:

Dnii: Dr. Ar. Demian 200 Lei, I. I. Vulcu 200 L., Dr. Zeno Draia 200 L., Dr. A. Vlad 200 L., Dr. Deac 200 L., N. Petrujescu Inv. 300 L., Dr. R. Dobo 100 L., Pripp I. Moţa 100 L., Prof. Z. Stanciu 100 L., Col. Rădulescu 100 L., Major Maggearu 50, Fam. I. Branga 90, D. Zaharie diriginte 100, V. Iacob 100 I. Cioca 50, Tisu 60, Hotel Central 100, Dr. Eug. Munteanu 100, Comisar Roşca 60, N. Opincariu 150, dş. dir. A. Cândea 100, D. Jurca 60, Androne 100, V. Vulcu 100, D. Marţin 100, Dr. Radu 100, Strugure 100, C. Mihăilă 100, Turdăşan 100, I. Sitian 60, Gh. Florea 100 A. Suciu 100, Not. Sinţion 100, G. Cuşuta 50, Petru Oprţa 100, d. Inginer Silvic 100, Balomiri pretor 100, Gh. Ţipan 100, Gh. Popa 100, Munteanu 50, A. Olteanu 40, N. N. plut. 50, I. Albu 50, T. Romosan 100, I. Cherecheş 100, Gh. Silian 100, N. N. 100, Ilie Popa 100, V. Turdăşanu 100, O. Oprţa 70, I. Ivaşcu 50. Gh. Alexe 100, Gh. Bodişteanu 100, I. Herţa 100, Gh. Marin 60, văd. Ţimariu 50, un dn. plutonier (Cazele Moldovanu) 120, Gh. Munteanu 100, Iosif Buduran 100, văd. Gelmărean 100, Iosif Solomon 45, Pr. Armean 100 şi Ivaşcolu secretar 100 Lei. Total: 4965 Lei.

Membrii fanfarei aduc tuturor donatorilor şi pe această cale mulţumiri.

Totodată îşi arată părerea de rău, că, din pricina timpului prea redus, sau din scăpare din vedere n'au putut colinda pe la toate casele româneşti bune şi vrednice.

„Fanfara."

Casă de vânzare.

Vând jumătate din casă, cu întrare separată, la vre-un deputător al băncii Ardeleana. Casa să află la Centru.

Adresa la adm. foii.

Tipografia „Libertatea" (Nouă), Orăştie.